

معلولان در پی سرپناه

در ۶ سال گذشته فقط ۴ درصد معلولان از خدمات مسکن استفاده کرده‌اند

خبرنگار
فاطمه رابع

گزارش
روز

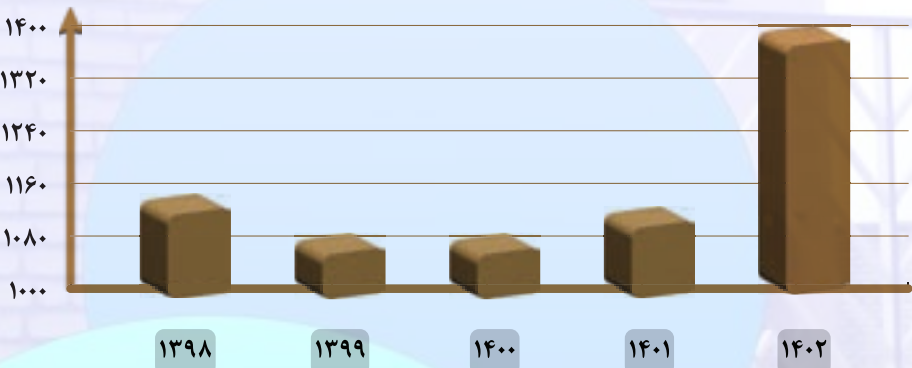
«در شش سالی که از زمان ابلاغ قانون حمایت از حقوق معلولان می‌گذرد، فقط ۴ درصد جمعیت معلولان کشور از خدمات مسکن استفاده کرده‌اند.» این جمله خلاصه گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با محوریت ارزیابی فصل مسکن قانون حمایت از معلولان است. به عبارت دیگر، در فاصله سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲، در هر سال فقط ۰٫۶ درصد از جمعیت معلولان از خدمات مسکن این قانون بهره‌برده‌اند. این یعنی خانه‌دار شدن اگر برای خیلی‌ها به آرزویی محال تبدیل شده، این آرزو برای معلولان محال‌تر است، چون علاوه بر خرج یک زندگی معمولی، هزینه‌های مضاعف معلولیت هم بر دوش آن‌ها سنگینی می‌کند. این آمار وارقام گویای کم‌اثر بودن خدمات ارائه شده به معلولان در حوزه مسکن است؛ مسئله‌ای که گزارش مرکز پژوهش‌ها هم بر آن مهر تأیید زده و مجموعه این اقدامات را «کمک‌های بلاعوض خرد و کم‌اثر» در بعد تأمین مسکن معلولان توصیف کرده است.

بیشترین معلولان نیازمند در خراسان رضوی

یکی از عواملی که نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی و شکاف بین فقیر و غنی را بیشتر می‌کند، مسئله تأمین مسکن است. افرادی هم که در این زمینه قدرتی ندارند، از جمله معلولان. در معرض بیشترین نابرابری و تبعیض در مسکن قرار دارند. اصل ۳۱ قانون اساسی می‌گوید دسترسی به مسکن «متناسب با نیاز» حق هر فرد و خانواده ایرانی است و فراهم کردن زمینه لازم برای تأمین آن مبتنی بر اولویت‌های گروه‌های اجتماعی در معرض طرد و فقر، یکی از تکالیف دولت‌هاست. بر اساس تعریفی که بازوی پژوهشی مجلس ارائه کرده، مقصود از «مسکن متناسب با نیاز» هم چیزی بیش از داشتن سقفی بالای سر فرد است و این عبارت، حق زندگی ایمن و شایسته در یک خانه مناسب را شامل می‌شود. این حق، هفت بُعد «امنیت قانونی در دوره تصدی»، «فراهم بودن خدمات و زیرساخت‌ها»، «پرداخت پذیری»، «قابلیت سکونت»، «دسترس پذیری»، «موقعیت مکانی» و «تناسب فرهنگی» را شامل می‌شود.

این‌ها را قتیتم تا برسم به این نکته که بر اساس گزارش

آمارنامه واحدهای مسکونی واگذارشده به معلولان و مددجویان خراسان رضوی

تعداد معلولان استان

برحسب دهک‌های درآمدی در سال ۱۴۰۲

خراسان رضوی؛ دارای بیشترین معلولان بی مسکن

گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد که تا سال ۱۴۰۱ در مجموع ۱۱۵ هزار و ۲۰۸ معلول بی مسکن در صف انتظار خدمات مسکن سازمان بهزیستی قرار داشته‌اند. از این تعداد، ۵۰ هزار و ۸۲۵ نفر سرپرست خانوار معلول، ۵۲ هزار و ۵۷۰ معلول مجرد بیش از بیست سال و ۱۱ هزار و ۸۱۳ خانوار با دستکم دو عضو معلول بوده‌اند. خبر بد اینکه در همان سال، براساس یافته‌های همین گزارش، خراسان رضوی بیشترین معلولان بدون مسکن کشور را در خود جای داده بود، یعنی ۱۰ هزار و ۵۲۵ نفر. پس از استان ما هم فارس با ۷ هزار و ۲۷۸ نفر و کرمان با ۶ هزار و ۴۴۵ نفر

خراسان رضوی؛ تحقق ۱۰۰ درصدی تعهد بهزیستی

براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، خراسان رضوی بیشترین تعداد معلولان نیازمند را در خود جای داده است و از سوی دیگر، بیشترین معلولان بدون مسکن هم در همین استان ساکن هستند، اما داده‌هایی که بهزیستی خراسان رضوی در اختیار ما قرار داده است، حاکی از آن است که این استان در فاصله سال‌های ۱۳۹۸ تا پارسال، ۱۰۰ درصد تعهداتش در زمینه واگذاری واحدهای مسکونی به معلولان و مددجویان را انجام داده است. به عبارت دیگر، هزار و ۱۳۱ واحد مسکونی در سال ۱۳۹۸، هزار و ۶۹ واحد مسکونی در سال ۱۳۹۹، هزار و ۵۳ واحد مسکونی در سال ۱۴۰۰ و هزار و ۱۱۱ واحد مسکونی در سال ۱۴۰۱ به معلولان و مددجویان استان واگذار و تعهد بهزیستی استان ۱۰۰ درصد محقق شده است. در سال ۱۴۰۲ اما قصه واگذاری واحدهای مسکونی کمی با سال‌های قبل متفاوت است؛ در این سال، بهزیستی استان هزار و ۳۹۲ واحد مسکونی را به معلولان و مددجویان واگذار کرده و این درحالی است که واگذاری هزار و ۲۳ واحد به بهزیستی استان تکلیف شده بود. به بیان دیگر، پارسال بهزیستی خراسان رضوی در این زمینه ۱۳۰ درصد تحقق تعهد داشته است. بهزیستی خراسان رضوی آماری از تعداد معلولان نیازمند مسکن استان در اختیار ما قرار نداده و از سوی دیگر از تحقق ۱۰۰ درصدی تکلیف خود در واگذاری واحدهای مسکونی به معلولان می‌گوید، اما با یک حساب و کتاب نه چندان پیچیده، می‌توان به این نتیجه رسید که هنوز تعداد زیادی از معلولان در حسرت سقف هستند. بر اساس گزارش بازوی پژوهشی مجلس در سال ۱۴۰۱، تعداد ۱۰ هزار و ۵۲۵ معلول بدون مسکن در خراسان رضوی وجود داشته‌اند. داده‌های بهزیستی استان هم از واگذاری ۱۱۱۱ واحد مسکونی در همان سال به معلولان حکایت دارد؛ به عبارت دیگر در سال ۱۴۰۱، ۹ هزار و ۴۱۴ معلول استان که نیازمند مسکن بوده‌اند، از چتر حمایتی قانون حمایت از معلولان خارج مانده‌اند؛ ساده‌ترش می‌شود اینکه آن چتر حمایتی آن قدر کوچک بوده که فقط ۱۰٫۵ درصد معلولان توانسته‌اند زیر آن جای بگیرند و مابقی محروم مانده‌اند.

از کمبود اعتبارات تا ناتوانی در تمام کردن عملیات ساخت

غلامرضا خالدی، معاون مشارکت‌های مردمی و اشتغال بهزیستی خراسان رضوی، هم در گفت‌وگو با خبرنگار شهرآرا درباره حمایت‌های بهزیستی از معلولان در زمینه تأمین مسکن می‌گوید: این حمایت‌ها پرداخت کمک بلاعوض برای ساخت یا خرید واحد مسکونی به مددجویان زیرپوشش یا عضو خانوار، پرداخت کمک بلاعوض ودیعه به سرپرستان خانواده‌های زیرپوشش، پرداخت کمک بلاعوض ودیعه مسکن، معرفی معلولان و مددجویان برای بهره‌مندی از معافیت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی و حق انشعاب آب، برق، گاز و فاضلاب و معرفی برای دریافت تسهیلات ودیعه مسکن برابر با مبلغ قول‌نامه را شامل می‌شود. به گفته او، شرط بهره‌مندی از تسهیلات حوزه مسکن هم داشتن پرونده فعال در بهزیستی استان، بدون مسکن بودن یا داشتن مسکن غیرمقاوم است. به گفته خالدی، بهزیستی استان از زمان ابلاغ قانون حمایت از معلولان تعهداتش را در زمینه واگذاری مسکن به این قشر به صورت ۱۰۰ درصد انجام داده است، اما چالش‌هایی نیز در این مسیر وجود دارد که از آن جمله می‌شود به این موارد اشاره کرد: کمبود شدید اعتبارات در بخش تعمیر و ودیعه مسکن و لزوم افزایش اعتبار در این زمینه باتوجه به تورم موجود، تسهیل در امکان خرید واحدهای مسکونی دارای سند قول‌نامه‌ای، ناتوانی مددجویان در تمام کردن عملیات ساخت، لزوم افزایش کمک بلاعوض ۲۰۰ میلیون تومانی باتوجه به تورم موجود و افزایش هزینه‌های ساخت یا خرید واحد مسکونی و نداشتن ضامن برای بهره‌مندی از تسهیلات بانکی.

چالش‌ها و راهکارها

نبود داده‌های دقیق و خلأ ارزیابی‌های مستمر سالانه از عملکرد قانون یکی از مهم‌ترین چالش‌های اجرایی فصل مسکن قانون حمایت از معلولان به روایت مرکز پژوهش‌های مجلس است. اینهام در مبلغ مصوب اعتبارات ماده ۱۷، نبود تناسب میان میزان اعتبارات مصوب ماده ۱۷ با نیازهای معلولان، نبود ردیف اعتباری متناسب با عناوین فصل‌های قانون حمایت از معلولان و... برخی دیگر از این چالش‌هاست. تعیین مصادیق اقدامات حمایتی در آیین‌نامه ماده ۱۷ قانون حمایت از معلولان، ایجاد ردیف بودجه فصل مسکن در قوانین بودجه سالانه، اصلاح بانک اطلاعات مسکن حمایتی در بهزیستی و وزارت راه و شهرسازی، تعیین تکلیف و تسریع در پرداخت تسهیلات موضوع ماده ۱۷ برای معلولان، تعیین سازوکار نظارت بر ترمز اجرای قانون و... نیز برخی راهکارهای پیشنهادی بازوی پژوهشی مجلس برای رفع مشکلات حوزه تأمین مسکن معلولان است.

احکام فصل ۶ قانون حمایت از معلولان

ماده ۱۷: مسکن مکلف است زمین مورد نیاز ساخت واحدهای مسکونی معلولان بدون مسکن را به صورت اجاره بلندمدت ۹۹ ساله تأمین کند و برای یک بار در اختیار افراد مذکور یا تعاونی‌ها و مؤسسات خیریه مسکن ساز مورد تأیید سازمان قرارداد دهد. ماده ۱۹: معلولان از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، آماده‌سازی زمین، عوارض نوسازی و همچنین حق انشعابات آب، برق، گاز و دفع فاضلاب منطبق با الگوی مسکن مصوب معاف هستند.

ماده ۱۷: وزارت راه و شهرسازی و دستگاه‌های مربوط مکلف‌اند متناسب با ارائه تسهیلات ارزان قیمت و سایر اقدامات حمایتی از سازندگان واحدهای مسکونی از جمله انبوه‌سازان، تعاونی‌ها و بخش خصوصی، تعهد لازم را برای اختصاص حداقل ۱۰ درصد واحدهای مسکونی با کیفیت و مناسب سازی شده به معلولان بدون مسکن به صورت ارزان قیمت با معرفی سازمان از سازندگان مذکور اخذ و بر اجرای آن نظارت کنند. ماده ۱۸: سازمان ملی زمین